

TALLOZÁS

Írta: Lőrinc Péter

Elíogták Héjjas Ivánt, az orgoványi tömeggyilkost. Igy olvasom a »Magyar Szóban«. Örülök és emlékezem, Orgovány, Britannia szálló, Piroska fivérek, Pronai, Zadravec, Bangha Béla. Emlékezés: Hamburgerné esete, Szamuelli öngyilkossága, Korvin Ottó kivégzése, százak és ezrek halomszám lemészárlása. Mert az első európai tömegsirokat nem Mussolini Olaszországa, nem Hitler Németországa, nem Drázsa Szerbiája, nem Szálasi Dunapartia hozta, Héjjas Iván az első európai tömegsírok eszelős kieszelője. Stecker adta rájuk a jogi, Zadravec tábori püspök és Bangha páter az egyházi jóváhagyást. Mussolini és Hitler Horthi-tanítványok — jótanulók — a Horthié, aki tengerész-egyenruhában, fehér ló hátán adta meg a jelt orgoványra, amint már előbb jugoszláv matrózok halálára is adott jelt az Adrián és amint évtizedek múlva újból jugoszláv asszonyok és gyermekek meszárlását is adta ki megbízásban. A noviszádi feltört dunai jégen.

Héjjas Ivánt elíogták. Zadravec felett ítélkezett a népbíróság. Horthi-ről még nincs hír; Horthiról, akinek pályája Kotortól és Orgoványtól Szálasiig ívelt el. Nincs még hír az európai tömegsírok és tisztí brigantinkinzások higgadtág, eszelős kieszelőjéről. Európa első fasiszta tömeggyilkos gonosztevője Horthi—Héjjas—Zadravec. De az utolsók között, akik évtizedek népkínzó »munkája« után még ott állottak az öldöklők sorában a Himmierek, a Favelicsek, a Drázsák, a Szombathelyiek véres vonalán — ugyancsak ott szerepelnek Horthi—Héjjas—Zadravec.

És ott szerepelt soraikban már 1914 óta Kovacevics Milos is, aki szerb neve alatt magyarok nevében, magyart, szerbet egyaránt kintott halálra, Horthi és más megbízóival egykőzősen, míg a jugoszláv munkás és paraszt megmozdulás 1919-ben akár 1941-ben is egyként, úgy a jugoszláv népek, mint a magyar nép harcat is jelentette a népkínzók ellen. Mert a jugoszláv munkás és paraszt már 1919-ben is ott állt a magyar nép oldalán és nem rajta mulott a magyar nép mozgalmának bukása. Mert megmozdulásuk megakadályozta a nagyszerb és nagyhorvát hatalmon levők kísérletét, hogy beavatkozzanak a magyar nép sorsába a magyar nép ellen a népkínzók, a tömegsírok, a Horthi—Héjjas—Zadravec tömegmészárló részvénytársaság uralmának megszüntetésére. Mert a Héjjasoknak és Kovacevicsoknak, Popovics Milácnak és Fiuikovicsoknak nincs hazájuk. Ha a földet, az ezerholdasat, elmenthetik a nép elől — oldalazva vannak. Hazájuk a birtok. Ezt szolgálják más népek ellenében, ezt szolgálják más népek reakciósai oldalán saját néptük ellen. A nép ellen. És kiírták egész népüket is a birtokért, a nép »A Nép« szavával ajkukon. Ezért jött Horthi és Héjjas és Zadravec, ezért jött Imréli, Piukovics és Szálasi. A nagybirtok nagybank örök mentésére a nép elől. Magyar elől és szerb elől egyként. Ezért volt a revízió-hirverés, azért a nagy jegyvercsőrgető, tömegmészárló, sorompóba-állítás, az ezerholdakért, a bankuralomért, népiirtásért — népiölét ellen, Népen-uralomért — népuralom ellen. Árulták a nemzeteket, népeket, adták-vették őket, de csak a cserebolt időjére, céljára vették őket észbe, számításba. Ahogy a Szombathelyen főispánkodó Imrédi-fasiszta korlátolt és korlátoztságában őszinte Fiuikovics mondta a népnek (nem, nem) »A Népek«: Ti bunyevácok ne

becsüljétek le magatokat, ha nem is születtetek magyaroknak. Adtatok ti nagy értéket a magyarságnak. Adtatok a magyarságnak jó magyar nemeseket, amilyen jómagam is vagyok... Így szállította a bunyevác kisföldű meg földteln parasztot a Pató Pálok, Eszterháziak, a Lelbahok és Fernbahok, Piukovicsok és Rudicsok birtokára — béresnek. De a nincstelen paraszt törpebirtokos és földmunkás hamar megmutatta: nem becsüli le magát, de nem becsüli érdemein felül a nagybirtokost sem. Jobb szeret kis földjén szabadkodni, mint béres lenni a Piukovicsok és Dungyerszkiek, Fernbahok és Taljánok meg Bisszingenek birtokán. Másképp a hazátlan bitang Kovacsevicsok és Popovics Milánok, Hain Péterek és Héjjasok, azok akik irtó — népi-irtó — jókedvükben úgy mentik a birtokot a Feszteticsek, a kaptolok, püspöki rezidenciák és Bisszingenek számára, hogy leirtják róluk a népet, még ha nem is marad aki megművelje.

Mert kinőztak már a Kovacsevicsok szerb szabadságharcost és magyar munkást, hácskai szerb zsellért és magyar népharcost egyaránt a Principiól — Ottmárig ívelő emberkínzó rettenet-úton. És Szombathelyi, Popovics, Drázsa, vagy Pavelics és Horthi meg Héjjas egyként mészárolták a magyart és szerbet, hogy mentsék uralmukat, birtokukat a Kotoról — Orgoványon át — Noviszádig és Zsablyáig ívelő rettenet-úton, a Zadravecek, Mindszentic, Sztepinacek és más birtok-örök, örök áldást-ösztő feléjüktárt karjai alatt. Ahogy most is: mialatt folyt a bíróságon a Zadravec-tárgyalás, egyes katolikus templomokban, — ahol újból összetévesztették a hitet és birtokot, — a papok megimádkoztatták volna a népet a frankhamisító, háborús uszító papi népi-irtóért, ahogy a már elítélt háborús bűnös tábornokok is hazafinak igyekeztek menteni Szombathelyit, aki felszólította a magyar katonát, hogy ne védekezzen a német fasizmus megszálló csapatai ellen, aki felszólította a magyar katonát, hogy irtsa ki Bácska dolgos szabadság és földszerető népét.

Viszont a verseci március tizenötödikére eljőttek »Versec szerb asszonyai népi táncaikkal, eljőttek a csehek és a románok szabadságdalaikkal, eljőttek a szlovéniai telepesek kis pionirjaikkal. »Mert Petőji mindenkié, minden szabadságszerető népe, ahogy Tito is mindenkié, aki szereti a szabadságot! Mert épen ebben van az igazi népi-nemzeti eszme népeket — nemzeteket összekapcsoló ereje és — abban meg a hazátlanság uszító népieskedése. Mert emyi a különbség a Népuralom és Népen-uralom között. Mert talán nem is épen ez a két betű teszi...

Együtt vannak szerb nincstelenek és magyar nincstelenek, törpebirtokosok, zsellérek, béresek és földmunkások a földosztó gyülekezetekben. Folyik a nagy birtokharc utolsó felvonása. A Horthi—Héjjas—Zadravec—Piukovics—Pavelics korlátolt korlátlan birtokvágyás a harc utolsó-előtti felvonása volt. Nagyon közel érezték a birtok kiesés óráját, azért voltak még a szokottnál is sóvárabbak. Nagybirtok nélkül halálnak érzik az életüket, azért gyilkoltak oly rettenhetetlenül. Mint mindenkor azelőtt is, ha az ezerholdak és százezerholdak forogtak a kockán. Ezért haltak rettenetes tűzhalált, azért sütöttek elevenen ropogósra társak lakomájára, Dózsa és Gubec Mátét a Zápolyák, Pertovicsok és Bátoriak, Tahiak és Gregorjánacek, ezért csalták törbe ölték halálra a már haldokló Fekete embert Török Bálinték, ezért kellett meghalniuk Szegedinek Jovanovics Péronak és magyar, meg szlovák társainak.

Mert régen kezdődött el az első felvonás. A zágrebi püspök birtokán, ott ahol az uszítások által kivert aranyfogak állottak garmadában még a minap álszent barátok tördei alatt. — a zágrebi kaptol birtokán kezdődött:

el a Dunavölgyben a nagy-nagy színiáték éppen 600 egy-néhány évnek előtte (1839), amikor is a jobbágyi zsellér átvette, — ha rövid pár napra is, — a hatalmat és felosztotta a püspöki birtokot. Azután Budai Nagy András nagy mozgalma következett az erdélyi részen a Dunamedencének: a nagy huszita jobbágymozgalom. (1437). Azután rendre jöttek: 1478 Koruska, 1513—15 Kranjska, Stíria és újból Koruska szlovén, jobbágyai lázadtak, ugyanakkor amikor a dalmát Hvár szigeten Ivics Máté 4 éven át tartotta magát (1510—14) urak és Velencések ellen és amikor a magyarok és szerbek is feltámadtak, hogy együtt harcoljanak, Dózsa, Székely György és Mészáros Lőrinc seregében Vajdaságban meg azon túl. Azután Mohács után (ami a Dózsa-sütögetés, meg az első bányász-sztrájk vezetőinek kivégzése után következett be a nagybirtokosok egymás-közötti birtokharca idején), Mohács után jött a vajdasági Fekete ember (1526—27), aki az urak helyett harcolt a török ellen is a szabad népért és jött Gubec Máté, Gregorics meg a szlovén munkás Sterc Pál (1570—73) meg jött a bánátiak, urak és törökök elleni felkelése (1592—94), amellyel szinte egyidőben a horvátok is újra fellázkodtak az urak és törökök ellen (1594—97). De már a Gubec horvát parasztvezér harca idején is akadt magyar parasztfelkelő is. Karácsony Gábor (1569—70), akit Debrecen körül vert le a birtokosság. A zágrebi kaptól földjein 1608-ban, még 1633—36-ban is lázad a jobbágy. És onnan indul ki az 1654—59-es lázadás is, amely azután tovább terjed és amely ugyancsak nem csupán helyi jelentőségű, mert még 1631-ben kezdte meg ezt a harcot Tiszának vidékén Császár Péter.

Azután következtek a kurucmozgalmak, a Tokaiak és Esze Tamások, a Pintye Gligorok és számos szegénylegények harcai évtizedeken át a földért, a szabadságért, labancleverő kurucéletért. Rövid ideig együtt haladtak az úrral: Zrinskiekkel, Frankópánokkal, Rákócziakkal a német elnyomó ellen hogy azután újból maga a jobbágy vállalja meg a szegénylegény egyedül a további harcot úgy népi mint nemzeti szabadságért, mert az úr jobban gyűlölte birtokmegtartó igyekezetében vérbeli jobbágyát mint az idegen elnyomót, a gyarmatosító bécsi német udvart és hazafülvő, labancá lett birtokmentő parasztyűlöletében. A paraszt még folyatta verét tovább, 1664-től 1711-ig tartottak a kurucok harcai, 1863—89 felkelő harc a török ellen Bánáthban, Bácskában, Szerbiában, Makedóniában, Kumanovói Kárpis »király« harca és hullása, 1702—04-ben Lika harcol az emberi életért, akár 1732 és 1746-ban is. Azután a horvát jobbágy és szerb határőr együttes harcára kerül a sor Varazsdin környékén (1726—30), hogy ezt békési viharok és Vajdaság kövesse soron. (1735. a Péro lázadása) urak és németek elleni harcával szerbek, magyarok, szlovákok közös összefogásán.

1741—43-ban horvát vidékek állanak a harc élén, 1751—56-ban paraszttorradalom előtt áll a Duna—Dráva vidék: a Vajdaság, Slavónia és

Horvátország sorra ragadnak fegyvert Kuszics, Domjanics meg mások vezérlete alatt. Azután kis szünet következik: port hintenek a paraszt szemébe és ideiglenesen lecsendesítik felülről, császártól jövő »reformpolitikával. De csakhamar jön az erdélyi—bánáti Horia—Koska—Krisan lázadás (1794) azután a bánáti és szerémségi lázadás (1807) Ticán vezérlete alatt, amely a nagy Karagyorgye felkelés vajdasági együttregzése, mert a számos hajdumozgalom után Szerbia jobbágya most vívta nagy felszabadító népi és nemzeti polgári forradalmát a török földesúr ellen. (1804—15).

1848-at jól ismerjük mindannyian. Az azután következő vajdasági aratósztrájkokat, agrárszocialista megmozdulásokat, Várkonyiékat, meg a

a magyar csendőrök vakító fehér keztyűjét sem felejthettük el még. És 1918 igazi érte'lme is jól belénkívósódott: földet és szabadságot vágytunk akkor is népi szabadságot feleztek más vidékek meg a Vajdaság megmozdulásai is. Ezt a vágyat folytották vérbe a Karikás-Karakásevics Gáborok, Draskovics Milorádék, meg Héjjas—Prónai—Zadravecek egyaránt. Azután jött 1941—45. És nagy dolog, nagyon nagyon nagy dolog, hogy megértük, hogy mi értük meg az utolsó felvonást, hogy a mi gyerekeink csak emlékként fogják ismerni a nagy földharcot, hogy már saját földjüket szánthatják és ők már nem fogják tudni, csak hírből, kik voltak a népiért, szabadságtiprő ezerholdasok és szolgálók: Héjjasok és Kovacsevicsok, Drázsák, Nédicsok és Pavelicsok és Mindszentiek és Sztepinacok.

Olyan nagyon-nagy dolog, amilyen csak egyszer adódik a népek életében. Hát ezért örülök.

És azért nem csoda, hogy még nem adták fel a harcot. A birtokosok és bérenceik. Csak a harc formája változott, — a harc folyik tovább. Amíg az utolsó birtokos is rá nem kényszerül a kétkezi életre.

Együtt jelentkeznek magyar és szerb zsellérek a földért, együtt sajtátiák ki a birtokost, együtt ülnek be újonnan szerzett sajtátiukba. Hegyesi magyarok szekicsi crnagoracok között buzgólkodnak és más magyarok más telepésekkel örülnek, dolgoznak együtt. Együtt gyűjtenek, adakoznak szerbek, magyarok. Magyarok építik a szerémségi falvakat. Egy közös listán jelennek meg magyar, szerb rohammunkások nevei. Már a »válassz szót és uralkodj«, veszíts össze, gyöngíts le és igázz le politikájának sincs foganatja. Csúszik, kicsúszik a birtok véglegesen.

Még azért megpróbálják, még azért nem adják fel véglegesen a harcot. Suttognak, Suttogják, hogy jaj egy édes magyar testvérem (akit már nem ölhetek halomra, hogy úgy szabaduljak tőled), jaj ne iratkozz földért, mert a sziklás-köves Likába visznek kopárkodni, ide meg újból csak Licsányt hozzák, a nagy dembelt. Ne jelentkezetek, magyar testvérek (el ne vegyétek kis olyan igen nehezen szerzett, elszerzett birtokocskát) hagyjátok meg a földem, miből éljek, hiszen paraszt vagyok jómagam is (jaj, hogy a büdös paraszt nevet kell, magamra ölteni, holtomig le nem mosom magamról a szagát.) De a magyar testvér feliratkozik földért. »Nem is adunk majd neked, napszámrá munkát.« Nem is lesz miből, — tudja már az új kisbirtokos és hozzáfog a kapott föld megmunkálásához és már azt sem hiszi, hogy isten ellen követ el vétket aki felosztja az egyházi világi nagybirtokot, az ezerholdakat, hogy először nemzedékek életében a magáé legyen, magáét vesse-arassa. Nagyon istennek-tetsző cselekedetnek tartja, — ahogy írva vagyon. Nincs hiszen mivel megművelned?! Sűgja újra a hirtelen magyar és paraszti testvér, da az új földbirtokosnak már egyszerre nagyon kinyitott a szeme. Neveti és a traktorra gondol, ami már elindult állomáshelyéről és egyszeribe közösbé megmunkálta a Zsabalji, Goszpogyincii, Moravicai szövetkezeti, kollektív igénylők földjét.

Az utolsó felvonás befejezéséhez közeledik. Zadravec felett itélkeztek, Héjjas meg Drázsá fogva van. A zsellér birtokokban van. Vária a traktort, 600 év története lezárul és új füzetet vesznek elő a történelem krónikásai.

